

Examenul de bacalaureat 2012
Proba E. c)
Proba scrisă la Istorie

Varianta 5

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil ordine și securitate publică (licee ale M.A.I.), specializarea științe sociale; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szövegeket!

A. „Először Mircea cel Bătrân Havasalföldjét (*Țara Românească*) veszélyeztette a török terjeszkedés. Trónra kerülése után néhány évig a Magyar Királysággal hadakozott, követve elődei külpolitikájának irányvonalát. 1389-ben szövetséget kötött Lengyelország királyával Jagelló Ulászlóval, amelynek határozott magyarellenes jellege volt. Később viszont, a Balkán-félsziget északi részén zajló események hatására, a török sereg nagy sikereinek következtében, külpolitikája átirányult Luxemburgi Zsigmond Magyarországa felé, amelyet Havasalföldre (*Țara Românească*) hasonlóan veszélyeztetett a török terjeszkedés. A Magyarországgal kötött szövetség elismerte Havasalföld (*Țara Românească*) uralkodójának uralmát Erdély (*Transilvania*) déli részén, Omlás (*Amlaş*) és Fogaras (*Făgăraş*) fölött, hűbérúri címmel és a Szörényi Bánságban is (*Banatul de Severin*).”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *România történelme*)

B. „A Magyarország, Lengyelország és az Oszmán Birodalom által megteremtett keretben Ștefan (cel Mare) külpolitikájára ezek gyámsága alóli állandó függetlenedés volt jellemző, az előző évtizedek óta a <védnökök> támogatta trónkövetelők által elcsatolt területek egyesítése, illetve az országot fenyegető veszélyek megelőzése volt. [...]”

Ștefan, bár azok a hatalmak segítették hatalomra, akik a múltban több ízben is megpróbálták Moldvát (*Moldova*) Lengyelországtól elszakítani, azért hogy Magyarország érdekszférájába tereljék, nem maradt ezek foglya. Trónra kerülése után rögtön megfogalmazta külpolitikájának célkitűzéseit, kettős céllal próbálta újraéleszteni Lengyelországgal a hagyományos kapcsolatot; azért hogy uralkodását megerősítse, és hogy visszaállítsa a Duna (*Dunăre*) torkolata felett Moldva (*Moldova*) ellenőrzését.”

(Ș. Papacostea, *Ștefan cel Mare Moldva uralkodója 1457-1504*)

A szövegek alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre!

1. Nevezzétek meg azt a századot, amelyre az A szöveg vonatkozik! **2 pont**
2. Nevezzétek meg a B szövegben említett uralkodót! **2 pont**
3. Nevezzétek meg egy-egy román történelmi térséget, amelyek az A illetve B szövegben megjelennek! **6 pont**
4. Írjátok ki annak a szövegnek a betűjelét, amely igazolja, hogy a török terjeszkedés veszélye változásokat eredményez a román külpolitikában! **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra a B szövegből két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van! **7 pont**
6. Mutassatok be két olyan hadieseményt, amelyekbe a román térség beavatkozott a XV–XVI. században! **6 pont**
7. Említsétek meg a XVIII. századi román térség egy központi intézményének egy jellemzőjét! **4 pont**

II. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szövegeket!

„A két párt [kis és nagy bojárok] közötti összetűzés különösen élessé vált Moldvában (*Moldova*), ahol Ionița Sandu Sturdza uralkodó, kihasználva a nagybojárság külföldre menekülését, az újító kisbojársággal vette körül magát, akik az országot I. Tăutu karbonári elveit követték ennek 77 pontos alkotmánya (1822) szerint, amely még a *Karbonárik alkotmánya* címen is ismert; a tervezet Moldvában (*Moldova*) egy alkotmányos rendszer bevezetését fogalmazta meg, amely a hatalmak szétválasztására, a közigazgatás megreformálására és modernizálására alapozott; az ipar, a mezőgazdaság, a kereskedelem fellendítésére, valamint a városok fejlesztésére számos javaslatot tartalmazott.

Tăutu tervezete távol állt a képviseleti rendszertől, a politikai hatalom továbbra is a bojárság kezében maradt. A karbonárik viszont sokkal szélesebb értelmet adtak a kifejezésnek, náluk a bojárság sok polgári és értelmiségi elemet tartalmazott, és a vezetésből kizárta tulajdonképpen [...] (a nagybojárságot); nem véletlen tehát, hogy ez a csoport több alkalommal támadta Tăutu alkotmányát, forradalmi szellemiséggel, anarhizmussal, a törvényes társadalmi rend felborításának szándékával vádolva; Havasalföld (*Țara Românească*) uralkodója, Grigore al IV-lea Ghica is melléjük szegődött, kijelentve, hogy <az alkotmány ... és a képviseleti kormányzat> alkalmatlan, <nevetséges>.”

(V. Georgescu, *A románok története a kezdetektől napjainkig*)

A szöveg alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre!

1. Nevezzétek meg Moldva uralkodóját az szöveg alapján! **2 pont**
2. Határozzátok meg a szöveg alapján a „bojárság” egy jellemzőjét a karbonárik nézőpontjából! **2 pont**
3. Nevezzétek meg a szöveg alapján a politikai tervezetet és szerzőjét! **6 pont**
4. Írjátok ki a szövegből két olyan információt, amely a politikai tervezet politikai és gazdasági határozataira vonatkozik! **6 pont**
5. Fogalmazzatok meg a forrás alapján egy szempontot, amely az 1822-ben elkezdett politikai tervezettel kapcsolatos hozzáállásra vonatkozik, két, szövegből vett információval alátámasztva! **10 pont**
6. Érveljétek egy releváns történelmi esemény segítségével azon kijelentés mellett, hogy a XIX. század második felében kialakult modern román állam megerősítésében szerepe volt egy alkotmány elfogadásának is! (Pontot ér az érvelés meggyőző ereje, a megfelelő történelmi esemény használata, valamint az ok-okozati viszonyt és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÊTEL

(30 punct)

Írjátok egy hozzávetőlegesen két oldalas esszét a háború utáni Románia (*România*) belpolitikájáról és nemzetközi helyzetéről, figyelembe véve a következőket:

- egy totalitárius ideológia megnevezését a háború utáni Európában;
- két romániai politikai gyakorlat megnevezését a sztálinizmus időszakából;
- egy történelmi esemény bemutatását a nemzeti – kommunizmus időszakból;
- két esemény megnevezését, amelyben Románia (*România*) beavatkozik a nemzetközi kapcsolatokba a XX. század második felében;
- egy nézőpont megfogalmazását a romániai demokratikus gyakorlatokra vonatkozóan, a XX. század második feléből, és ennek alátámasztását egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, a bemutatás szerkezete, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a megfogalmazott szempontok történelmi érvekkel való alátámasztása (az érvelés meggyőző ereje, amit a megfelelő történelmi esemény, az ok-okozati viszony és a következtetést kifejező szavak használata biztosít), a történelmi események kronológiai/logikai sorrendjének a betartása, a meghatározott terjedelmi követelményeknek való megfelelés.